

2025

SANSKRIT — HONOURS

Paper : CC-14

(Sanskrit Composition and Communication)

Full Marks : 65

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

विशेषोल्लेखं विना सर्वेषां प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च प्रदातव्यम्।

Section – A

Unit - I

(Marks : 15)

1. अधोदत्तेषु यथेच्छं सूत्रद्वयं सोदाहरणं व्याख्येयम्।

5×2

- (a) कर्तुरीप्सिततमं कर्म।
- (b) ध्रुवमपायेऽपादानम्।
- (c) षष्ठी शेषे।
- (d) आघारोऽधिकरणम्।

अथवा,

अधोरेखाङ्कितेषु पदेषु यथेच्छं पञ्चानां कारकविभक्तिप्रयोगः सकारणं सूत्रोल्लेखपूर्वकं निर्णयः।

2×5

- (a) द्रोणो व्रीहिः।
- (b) भगवन्! त्रायस्व मां विपदः।
- (c) उद्यमेन हि सिध्यन्ति कार्याणि।
- (d) विप्राय गां ददाति।
- (e) अज्ञातकुलशीलस्य वासो देयो न कस्यचित्।
- (f) तिलेषु तैलं विद्यते।
- (g) व्याघ्रात् बिभेति बालकः।

Please Turn Over

(1966)

2. अधोलिखितेषु वाक्येषु पञ्चानां यथानिर्देशं वाच्यपरिवर्तनं विधेयम्।

1×5

- (a) वामनः बलिं याचते वसुधाम्। (कर्मवाच्येन लेखनीयम्)
- (b) बालिका वृक्षं पुष्पं चिनोति। (कर्मवाच्येन लेखनीयम्)
- (c) त्वं बालकौ पश्यसि। (कर्मवाच्येन लेखनीयम्)
- (d) आचार्येण माणवकः धर्मं भाष्यते। (कर्तृवाच्येन लेखनीयम्)
- (e) छात्रैः पाठः पठ्यते। (कर्तृवाच्येन लेखनीयम्)
- (f) चन्द्रं निरीक्ष्य शिशुः शेते। (भाववाच्येन लेखनीयम्)
- (g) वयं हसामः। (भाववाच्येन लेखनीयम्)

Unit - II

(Marks : 10)

3. अधोलिखितेषु पञ्चानां परिनिष्ठितरूपं लिख्यताम्।

2×5

- (a) √चि + अनीयर्।
- (b) √पच् + घञ्।
- (c) √दृश् + तुमुन्।
- (d) √कृ + क्तवतु।
- (e) अधि-√इ + शानच्।
- (f) √कृ + ण्वुल्।
- (g) √भू + णिच् + क्त।

Section – B

Unit - I

(Marks : 20)

4. अधोलिखितयोः कस्यचिदेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च अनुवादः करणीयः।

10×1

- (a) এই যে পথ। আমি বাইরে যাব। ওহ্! যমুনা এখন বর্ষার বারিধারায় পূর্ণ। হায়! আমার সমস্ত শ্রম পণ্ড হলো। এখন আমি কী করি? যা হোক, হে যমুনা! তুমিই আমায় পথ দেখাও। আমি তোমার দেখানো পথেই চলব।

This is the way. Let me go outside. Oh! The Yamunā is filled up with the rainwater. Alas! My all efforts are in vain. What am I to do now? Well, let me see. O Yamunā! You yourself show me the way. I will follow the way you showed.

- (b) এক ব্রাহ্মণের একটি নির্বোধ পুত্র ছিল। তার পিতা একদিন সন্ধ্যাবেলায় তাকে বললেন— “পুত্র! আগামীকাল সকালে গ্রামে যেও”। তা শুনে সে সকালে গ্রামের দিকে যাত্রা করল। সেখানে কী করতে হবে, তা পিতাকে জিজ্ঞাসা করল না এবং উদ্দেশ্যহীনভাবে গ্রামে চলে গেল। পরিশ্রান্ত হয়ে সে সন্ধ্যায় ফিরে এল এবং বাবাকে বলল— “আমি গ্রামে গিয়েছিলাম”।

A brahmin had a foolish son. One evening his father told him— “Son! Go to the village tomorrow morning”. Hearing that he started for the village in the morning. He did not ask his father what he had to do there and went to the village aimlessly. He returned in the evening very tired and told his father— “I went to the village”.

5. অধোলিখিতযো: কস্যচিদেকস্য অনুচ্ছেদস্য বঙ্গভাষয়া আঙ্গলভাষয়া বা অনুবাদ: করণীয়:। 10×1

- (a) উত্তীর্ণ: সাংকাল:। জনশূন্যং বিস্তীর্ণং প্রান্তরম্। তমসা সর্বা দিক্ আচ্ছন্না। তত্র অসহায়া একা বধূ:। সহসা কশ্চিদ্ গম্ভীর: কণ্ঠস্বর: শ্রুত: “তিষ্ঠ” ইতি। প্রবিশতি ভীষণদর্শন: কশ্চন দস্যু:। ভয়হীনা সা বধূ: দস্যুং বদতি স্ম—“পিত:। অহং তব জামাতু: সমীপং গচ্ছামি। মার্গং ন জানামি। একাকিনীং মাং কৃপয়া তত্র নয়” ইতি। শ্রুত্বৈতদ্ দস্যুরপি স্ববৃত্তিঁ বিস্মৃতবান্।
- (b) অথ স্বয়ংকৃতস্য অপাত্ননিহিতস্য বরস্য প্রতিকারায় মহাদেবো নারায়ণসমীপং গত:। ভস্মাসুরোঽপি নারায়ণং সম্ভ্রান্ত:। অথ নারায়ণ: সস্মিতং তমসুরমাহ— “ভো ভস্মাসুর! বৃথৈব তে তপ:ক্লেশ:। যো বরস্ত্বয়া লব্ধস্তস্য পরীক্ষণং নাঘ্যপি জাতম্। জ্ঞাতস্যৈব বিষয়স্য পরত্র প্রয়োগ: সম্ভবতি। অত: স্বস্য শিরসি করং নিধায় ফলমবেহি। ততো ভস্মাসুর: স্বস্য শিরসি যাবৎ করং নিধতে তাবদেব স ভস্মতাং গত:”।

Section – C

Unit - I

(Marks : 20)

6. অধোলিখিতেষু বিষয়মেকমবলম্ব্য ন্যূনতয়া পঞ্চাশদধিকশতশব্দৈ: প্রবন্ধ: লিখ্যতাম্। 20×1

- (a) ঋগ্বেদীয়সমাজব্যবস্থা।
 (b) ভারতীয়সাহিত্যে রামায়ণস্য প্রভাব:।
 (c) উপমা কালিদাসস্য।
 (d) সংহতি: কার্যসাধিকা।